

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение Высшая школа международных отношений и востоковедения

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по образовательной деятельности КФУ
Проф. Д.А. Таюрский

» 20__ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарский язык в профессиональной коммуникации Б1.В.ДВ.16

Направление подготовки: 58.03.01 - Востоковедение и африканистика

Профиль подготовки: Экономика стран Азии и Африки (Китай)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Денмухаметова Э.Н. , Насибуллова Г.Р.

Рецензент(ы):

Мугтасимова Г.Р.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Замалетдинов Р. Р.

Протокол заседания кафедры No ____ от "____" _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института международных отношений (отделение Высшая школа международных отношений и востоковедения):

Протокол заседания УМК No ____ от "____" _____ 201__ г

Регистрационный No 980543118

Казань
2018

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Денмухаметова Э.Н. кафедра общего языкознания и тюркологии Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , elvir25@mail.ru ; доцент, к.н. Насибуллова Г.Р. кафедра языковой и межкультурной коммуникации Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , Guzel.Nasibullova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Изучение татарского языка в русскоязычной аудитории направлено на достижение следующих целей:

- Освоение лингвистических знаний о фонетических, орфоэпических, орфографических, лексико-грамматических, синтаксических нормах татарского литературного языка и речевого этикета, обогащение словарного запаса и расширение круга используемых грамматических средств, необходимых для овладения устной и письменной речью на татарском языке, предусмотренных программой.
- Формирование умений общаться на татарском языке в объеме программного материала; извлекать и преобразовывать необходимую информацию по видам речевой деятельности; опыта творческой деятельности, проектно-исследовательской работы в русле выбранной специальности.
- Дальнейшее развитие и совершенствование речевой и мыслительной деятельности, речевых способностей студентов; умений и навыков, обеспечивающих владение татарским языком в разных сферах и ситуациях общения; готовности и способности к речевому взаимодействию и взаимопониманию; мотивации к речевому самосовершенствованию; профессиональной коммуникативной и социокультурной компетенции.
- Воспитание толерантной языковой личности; сознательного отношения к языку как средству общения и получения необходимых знаний; понимания важности изучения татарского языка и потребности пользоваться им как средством обучения, познания, самореализации и социальной адаптации в обществе.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ДВ.16 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 58.03.01 Востоковедение и африканистика и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 1 курсе, 1 семестр.

Дисциплина 'Татарский язык в профессиональной деятельности ' относится базовой части дисциплин. Она направлена на практическое владение основными лингвистическими нормами татарского литературного языка.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК - 4 (общекультурные компетенции)	- готов к работе в коллективе, социальному взаимодействию на основе принятых моральных и правовых норм, проявлением уважения к людям, готовностью нести ответственность за поддержание доверительных партнерских отношений
ОК - 7 (общекультурные компетенции)	- владеет культурой мышления, способностью к анализу, обобщению информации, постановке целей и выбору путей их достижения, владеет культурой устной и письменной речи (ОК-7).

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-2 (общекультурные компетенции)	- руководствуется принципами культурного релятивизма и этическими нормами, предполагающими отказ от этноцентризма и уважение своеобразия иноязычной культуры и ценностных ориентаций иноязычного социума
ПК - 40 (профессиональные компетенции)	- умеет выдвинуть гипотезы и последовательно развивать аргументацию в их защиту

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

основные лингвистические (орфоэпические, орфографические, лексические, грамматические, пунктуационные) нормы татарского языка;
 значения изученных лексических единиц (слов, словосочетаний), связанных с тематикой обучения татарскому языку в вузе;
 особенности структуры простых и сложных предложений;
 общие и специфические элементы татарского и русского языков в объеме ситуаций общения, предусмотренных настоящей программой;
 особенности образа жизни, быта, культуры, истории татарского народа; роль в его развитии деятелей науки, культуры, искусства и литературы; его место в общероссийском, мировом социокультурном пространстве.

2. должен уметь:

начать, вести (поддерживать) и заканчивать диалог в стандартных ситуациях общения, опираясь на бытовую тематику и усвоенный лексико-грамматический материал;
 расспрашивать собеседника и отвечать на его вопросы, обратиться с просьбой, ответить на предложение собеседника согласием или отказом;
 передавать основное содержание, основную мысль прочитанного (услышанного), выражать свое отношение к нему;
 обмениваться устной информацией в ситуациях повседневного и делового общения;
 создавать устные монологические и диалогические высказывания различных типов в учебно-научной, социокультурной и деловой сфере общения.

3. должен владеть:

способностью и готовностью к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач;
 устной и письменной коммуникацией.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

применить полученные знания на практике

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 2 зачетных(ые) единиц(ы) 72 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 1 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);
 71-85 баллов - "хорошо" (хор.);
 55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);
 54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
4.	Тема 4. Ударение в слове, фразе.	1	1	2	0	0	
5.	Тема 5. Ритмико-интонационные особенности предложений.	1	2	2	0	0	
6.	Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.	1	3-4	0	4	0	
8.	Тема 8. Временные формы глагола.	1	5-6	0	2	0	
9.	Тема 9. Причастие и причастные конструкции.	1	7-8	0	2	0	
10.	Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.	1	9-10	4	2	0	
12.	Тема 12. Разряды частиц.	1	11-12	0	4	0	
13.	Тема 13. Утвердительные и отрицательные предложения.	1	13-14	4	0	0	
14.	Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.	1	14-15	4	2	0	
16.	Тема 16. Особенности татарского диалога.	1	16-18	2	2	0	
.	Тема . Итоговая форма контроля	1		0	0	0	Зачет
	Итого			18	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 4. Ударение в слове, фразе.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Особенности словесного ударения в татарском языке. Членение предложений на смысловые группы. Важные проблемы со-временности.

Тема 5. Ритмико-интонационные особенности предложений.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Интонация перечисления. Интонация приветствия, прощания, обращения, поздравления. Татарские ученые.

Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Слова, общие для татарского и русского языков. Интернациональные слова. Словообразование: парные, сложные и составные слова. Многозначность, антонимы, синонимы, омонимы. Татарская интеллигенция.

Тема 8. Временные формы глагола.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Неопределенная форма глагола с модальными словами. Этнические группы татар.

Тема 9. Причастие и причастные конструкции.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Деепричастие, формы и функции. Татарские общественные организации. Всемирный конгресс татар

Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Разряды наречий. Послелог с существительными и местоимениями. Послеложные слова.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Музеи Татарстана. Музеи России. Видные музеи мира.

Тема 12. Разряды частиц.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Коммуникативные типы предложений. Особенности порядка слов в татарском предложении. Национальная библиотека РТ. Крупнейшие библиотеки мира. Любимые писатели.

Тема 13. Утвердительные и отрицательные предложения.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Театры Татарстана. Знаменитые театры мира. Любимые артисты. Посещение театра.

Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Виды простого предложения в татарском языке. Сложноподчиненные и сложносочиненные предложения татарского языка. Их особенности. Структура значимых частей. Формы перевода сложных предложений татарского языка на русский.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Средства массовой информации; сайты, газеты и журналы. Электронная СМИ. Татарская периодическая печать: официальные газеты и журналы, научные издания, издания для детей.

Тема 16. Особенности татарского диалога.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Диалог и Монолог. Виды диалога. Использование диалогического и монологического высказывания в профессиональной коммуникации. Деловое общение. Т

практическое занятие (2 часа(ов)):

Традиции и обычаи татар. Быт, делопроизводство, диалог культур.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	Тема 4. Ударение в					

слове, фразе.

1

1

Подготовка к

устному опросу

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
5.	Тема 5. Ритмико-интонационные особенности предложений.	1	2	Подготовка к устному опросу	2	Устный опрос
6.	Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.	1	3-4	Подготовка к проверке навыков диалогической и монологической речи	4	Проверка навыков диалогической и монологической речи
8.	Тема 8. Временные формы глагола.	1	5-6	Подготовка к писменному заданию.	4	Письменное задание с целью проверки умений и навыков практическо-го употребления в речи изученных форм.
9.	Тема 9. Причастие и причастные конструкции.	1	7-8	Подготовка к выполнению домашнего задания	4	Выполнение домашних заданий, устные высказывания в диалогической и монологической форме.
10.	Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.	1	9-10	Подготовка к выполнению домашнего задания	4	Чтение и устный опрос.
12.	Тема 12. Разряды частиц.	1	11-12	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
13.	Тема 13. Утвердительные и отрицательные предложения.	1	13-14	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
14.	Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.	1	14-15	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
16.	Тема 16. Особенности татарского диалога.	1	16-18	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Удельный вес занятий, проводимых в интерактивных формах - 20 %:

- По теме - "Фонетическая сторона речи " - "Мозговой штурм" - свободная форма дискуссий с оперативным опросом.
- По теме - "Грамматическая сторона речи." - ролевая игра с разделением студенческой группы на 3 команды.
- По теме - "Татарские диаспоры" - презентация текста с участием всех студентов.
- По теме - "Мир вокруг меня " - метод развивающейся кооперации с созданием творческих команд по 3 человека, для решения указанной проблематики.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 4. Ударение в слове, фразе.

Устный опрос , примерные вопросы:

- 1) Татар телендә басымның төрләрен атагыз.
- 2) Сүз басымына куелган таләпләр.
- 3) Сүз басымының искәрмәле очрақларын атагыз.

Тема 5. Ритмико-интонационные особенности предложений.

Устный опрос , примерные вопросы:

- 1) Жөмләнең интонацион калыплары.
- 2) Дәрәс итеп уку өчен, татар жөмлөләренәң актуаль кискәкләргә бүленеше.
- 3) Интонацияның төрөнә карап мәгҮ үзгәрешенә мисаллар китергез.

Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.

Проверка навыков диалогической и монологической речи , примерные вопросы:

1. Үзегез турында сөйләгез.
2. Булачак һөнәрегез турында сөйләгез.
3. Татарстан Республикасы Президентыннан интервью алу өчен, 12 сорау төзеп языгыз.
4. Татарстанның тарихи үсеше турында сөйләгез.
5. Татарстанның Милли китапханәсе турында сөйләгез.
6. Россиядә татар телен укуының тарихы һәм бүгенге торышы турында сөйләгез.
7. Сабан туге турында сөйләгез.

Тема 8. Временные формы глагола.

Письменное задание с целью проверки умений и навыков практического употребления в речи изученных форм. , примерные вопросы:

Тексттан фигыль формаларын билгеләгез. Кичә, 25 февральдә, Татарстан Республикасы Дәүләт Киңәшчесе Минтимер Шәймиев Россиянең беренче Президенты Борис Ельцинның хатыны Наина Ельцина һәм кызы Татьяна Юмашева белән очрашты. "Минтимер Шәймиев Борис Ельцин өчен үрнәк булды, ул аның белән киңәшә иде", - диде Наина Ельцина очрашу вакытында. Бу турыда Татарстан Президенты матбугат хезмәте хәбәр итте. "Татар-информ" язуынча, алар, гадәттәгечә, Казанга ?Ельцин Кубогы-2018? Халыкара теннис турниры җиңүчеләрен бүләкләү тантанасында катнашу өчен килде. Наина Ельцина Казан һәм ярышлар турындагы тәэсирләре белән уртаклашты. ?Һәр елны килгән саен Татарстан һәм Казан үзгәрә, матурлана бара. Теннис академиясе дә кешеләр өчен, балалар өчен эшләнгән. Татарстан - кунакчыл республика, барысы да һәрвакыт елмаеп тора. һәрвакыт матур, ачык. Сокланудан тыш республика хакында берни дә әйтә алмыйм. Сезнең инде өч объектыгыз ЮНЕСКО Бөтендөнья мирасы исемлегендә, бу бер республикада да юк әле. Сез мөстәкыйль, Минтимер әфәнде - башыннан ук бу эшнең хужасы. Минтимер Шәймиев Борис Ельцин өчен үрнәк булды, ул аның белән киңәшә иде?, - диде Наина Ельцина.

Тема 9. Причастие и причастные конструкции.

Выполнение домашних заданий, устные высказывания в диалогической и монологической форме. , примерные вопросы:

Тексттан сыйфат фиғыльләрне табып әйтегез. Татарстан Язучылар берлегенең Тукай клубында Татарстанның халык язучысы, Г.Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты, күренекле прозаик, драматург, публицист Фатих Хәснинең тууына 110 ел тулуга багышланган юбилей кичәсе узды. Кичә композитор Хәснүл Вәлиуллинның Фатих Хәсни сүзләренә иҗат ителгән ?Кошлар тынды? җыры көенең язмасы белән башланып китте. Экранда Фатих Хәснинең тормышын һәм иҗатын тасвирлаган фоторәсемнәр күрсәтелде, аудиоязмада Татарстан радиосы дикторының юбилярның тормыш һәм иҗат юлы хакында сөйләве яңгырады.+ Кичәне сәламләү сүзе белән Татарстанның халык шагыйре Равил Фәйзуллин ачты. Язучы турындагы истәлекләр, хатирәләр белән Фатих Хәсни иҗатын өйрәнгән әдәбият галиме Рифат Сверигин, Россиянең һәм Татарстанның халык артисты Равил Шәрәфи, Татарстанның халык шагыйре Равил Фәйзуллин уртаклашты. Фатих Хәсни иҗатын шигърияттән башлаган язучы. Проза үз өченә бөтереп алса да, ул сирәк кенә булса да, шигърьләр язучы дөвам итә. Араларында көйгә салынганнары да бар. Хәснүл Вәлиуллин иҗат иткән ?Кошлар тынды? җырын ?Татар моңы? һәм Рәшит Ваһапов исемендәге халыкара конкурслар лауреаты, Казан консерваториясе студенты Айгөл Гардисламова башкарды. Кичәдә шулай ук Татарстанның атказанган артисты Айдар Габдинов башкаруында Таҗи Гыйззәтнең ?Ташкыннар? драмасыннан ?Гайнавал җыры? (Жәүдәт Фәйзи көе), Айгөл Гардисламова башкаруында Мансур Мозаффаровның Әхмәт Ерикәй сүзләренә иҗат иткән ?Сипкелле диләр мине? җырлары яңгырады. Истәлек кичәсенең иң матур мизгелләре ? ул аудиоязмада Фатих Хәснинең үз тавышы яңгырау, әлбәттә. Язучының ?Йөзек кашы? әсәреннән өзек уку, ?Жәяүле кеше сукмагы? романының язылу тарихын сөйләгән язмалары, Ибраһим Газинә Фатих Хәсни турындагы истәлек язмалары, язмада язучының кызы Фәридә ханым истәлекләре өлгә очрашуны тагын да затлы иттеләр

Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

1)Тексттан исем фиғыльләрне табыгыз. 2) Рәвешләрне табып, аларның төркемчәләрен әйтегез. Татар язучылар үз әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәрҗемә итү мәсьәләләрен үзләре грантлар аша хәл итә алырлар иде. Жәмәгать эшлеклесе, Татарстан Дәүләт советының элеккеге депутаты, иҗтимагый фондлар белән эшләү өлкәсендә тәҗрибә туплаган Сүрия Усманова шушы фикердә. ?Язучылар проблемаларының күбесен ? 80 процентын грантлар аша хәл итеп була. Бездә бу сфера бик артта калган. Механизмнарны белмиләр?, ? диде Сүрия Усманова яшьләрне үз проектлары өчен грантлар һәм фандрайзинг юлы белән акча табарга өйрәткән ?Акыл фабрикасы? утырышында. Искәртеп үтәбез, ?Акыл фабрикасы? ? Татарстанда телләрне үстерү дәүләт программасы кысаларында Бөтендөнья татар яшьләре форумы тарафыннан үткәрелүче проект. Аның чираттагысы ?Штаб? креатив инициативалар резиденциясендә узды. Утырышның спикерлары ? Татарстан Республикасы Яшьләр оешмалары советы рәисе урынбасары Руфия Мөхәмәдиева, жәмәгать эшлеклесе Сүрия Усманова, сәясәт фәннәр кандидаты Илшат Сәетов иде. Сүрия Усманова язучылар үзара киңәшеп үз эшчәнлекләре өчен төрле иҗтимагый фондалар аша грантлар отып хәл итә алачагына ышана: ?Без утырып сөйләшмибез. Утырып сөйләшә торган майданчыкларыбыз юк, ? ди ул. ? Әйттик, язучыларыбыз дүрт елга бер тапкыр съезд үткәрәләр. Бер көн эчендә нәрсә сөйләшеп булсын?! Нигә алар өчәр-дүртәр көн утырып сөйләшмиләр? Татар язучылары җыел да, өчәр көн утырып сөйләш! Шунда хәл итү юллары да табыла?. Шулай ук ?Акыл фабрикасы?нда сәясәт фәннәр кандидаты Илшат Сәетов ?Тукайны Тукай иткән? фандрайзинг ысулы турында мәгълүмат бирде. Ягъни, механизмнарны өйрәнсәң, милли проектларга милли җанлы кешеләр аша да акча табарга мөмкинлеген дәлилләп күрсәтте. ?Тукайның иҗаты өчен милли җанлы татар байлары тоткан матбугат чаралары түлгән?, ? ди ул.

Тема 12. Разряды частиц.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Тексттан кисәкчәләрен табыгыз. Татар язучылар үз әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәржемә итү мәсьәләләрен үзләре грантлар аша хәл итә алырлар иде. Жәмәгать эшлеклесе, Татарстан Дәүләт советының элеккеге депутаты, иҗтимагый фондлар белән эшләү өлкәсендә тәҗрибә туплаган Сүрия Усманова шушы фикердә. ?Язучылар проблемаларының күбесен ? 80 процентын грантлар аша хәл итеп була. Бездә бу сфера бик артта калган. Механизмнарны белмиләр?, ? диде Сүрия Усманова яшьләрен үз проектлары өчен грантлар һәм фандрайзинг юлы белән акча табарга өйрәткән ?Акыл фабрикасы? утырышында. Искәртеп үтәбез, ?Акыл фабрикасы? ? Татарстанда телләрен үстерү дәүләт программасы кысаларында Бөтендөнья татар яшьләре форумы тарафыннан үткәрелүче проект. Аның чираттагысы ?Штаб? креатив инициативалар резиденциясендә узды. Утырышның спикерлары ? Татарстан Республикасы Яшьләр оешмалары советы рәисе урынбасары Руфия Мөхәммәдиева, жәмәгать эшлеклесе Сүрия Усманова, сәясәт фәннәр кандидаты Илшат Сәетов иде. Сүрия Усманова язучылар үзара киңәшеп үз эшчәнлекләре өчен төрле иҗтимагый фондалар аша грантлар отып хәл итә алачагына ышана: ?Без утырып сөйләшмиләр. Утырып сөйләшә торган майданчыларыбыз юк, ? ди ул. ? Әйткәч, язучыларыбыз дүрт елга бер тапкыр съезд үткәрәләр. Бер көн эчендә нәрсә сөйләшеп булсын?! Нигә алар өчәр-дүртәр көн утырып сөйләшмиләр? Татар язучылары җыел да, өчәр көн утырып сөйләш! Шунда хәл итү юллары да табыла?. Шулай ук ?Акыл фабрикасы?нда сәясәт фәннәр кандидаты Илшат Сәетов ?Тукайны Тукай иткән? фандрайзинг ысулы турында мәгълүмат бирде. Ягъни, механизмнарны өйрәнсәң, милли проектларга милли җанлы кешеләр аша да акча табарга мөмкинлеген дәлилләп күрсәтте. ?Тукайның иҗаты өчен милли җанлы татар байлары тоткан матбугат чаралары түлгән?, ? ди ул.

Тема 13. Утвердительные и отрицательные предложения.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Текстны укыгыз. Жәмлә төрләрен күрсәтегез. Татар язучылар үз әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәржемә итү мәсьәләләрен үзләре грантлар аша хәл итә алырлар иде. Жәмәгать эшлеклесе, Татарстан Дәүләт советының элеккеге депутаты, иҗтимагый фондлар белән эшләү өлкәсендә тәҗрибә туплаган Сүрия Усманова шушы фикердә. ?Язучылар проблемаларының күбесен ? 80 процентын грантлар аша хәл итеп була. Бездә бу сфера бик артта калган. Механизмнарны белмиләр?, ? диде Сүрия Усманова яшьләрен үз проектлары өчен грантлар һәм фандрайзинг юлы белән акча табарга өйрәткән ?Акыл фабрикасы? утырышында. Искәртеп үтәбез, ?Акыл фабрикасы? ? Татарстанда телләрен үстерү дәүләт программасы кысаларында Бөтендөнья татар яшьләре форумы тарафыннан үткәрелүче проект. Аның чираттагысы ?Штаб? креатив инициативалар резиденциясендә узды. Утырышның спикерлары ? Татарстан Республикасы Яшьләр оешмалары советы рәисе урынбасары Руфия Мөхәммәдиева, жәмәгать эшлеклесе Сүрия Усманова, сәясәт фәннәр кандидаты Илшат Сәетов иде. Сүрия Усманова язучылар үзара киңәшеп үз эшчәнлекләре өчен төрле иҗтимагый фондалар аша грантлар отып хәл итә алачагына ышана: ?Без утырып сөйләшмиләр. Утырып сөйләшә торган майданчыларыбыз юк, ? ди ул. ? Әйткәч, язучыларыбыз дүрт елга бер тапкыр съезд үткәрәләр. Бер көн эчендә нәрсә сөйләшеп булсын?! Нигә алар өчәр-дүртәр көн утырып сөйләшмиләр? Татар язучылары җыел да, өчәр көн утырып сөйләш! Шунда хәл итү юллары да табыла?. Шулай ук ?Акыл фабрикасы?нда сәясәт фәннәр кандидаты Илшат Сәетов ?Тукайны Тукай иткән? фандрайзинг ысулы турында мәгълүмат бирде. Ягъни, механизмнарны өйрәнсәң, милли проектларга милли җанлы кешеләр аша да акча табарга мөмкинлеген дәлилләп күрсәтте. ?Тукайның иҗаты өчен милли җанлы татар байлары тоткан матбугат чаралары түлгән?, ? ди ул.

Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Текстны укыгыз. Жәмлә төрләрен ачыклагыз. Мамадыш шәһәрләндә эзтабар-язучы Шаһинур Мостафинга 70 яшь тулуга багышланган юбилей кичәсе узды. Кичәдә язучының каләмдәшләре, дуслары ? Язучылар берлеге рәисе Данил Салихов, Г.Тукай премиясе лауреатлары Зиннур Мансуров, Вахит Имамов, Газинур Морат, рәссам Нәҗип Нәккаш; Фәат Галимуллин, Фәкил Сафин, Әлфия Ситдыйкова, Ринат Мөхәммәдиев, Амур Фәлах, Вәрис Гали, Рафаил Газизов һ.б. чыгыш ясады. + Язучының барлык якташлары исемнән Шаһинур Мостафинны Мамадыш муниципаль районы башлыгы Анатолий Иванов котлады. Кичә Шаһинур Мостафин әсәрләре, җыр, бию белән үрелеп барды. Район мәдәният йорты залы тулы иде. Үз улын, данлы эзтабар, гажәеп матур күңелле Шаһинур Мостафинны зурлаган туган җире Мамадышка да, озын юлны кыска итеп бәйрәмгә илгән каләмдәшләренә дә, әдәбият сөюче тамашачыларга да зур рәхмәт!

Тема 16. Особенности татарского диалога.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Диалогны укыгыз. Сөйләмнең актуалж кисәкләрен ачыклагыз. Ун меңнән артык пенсия алам. Булган тормышымнан канәгатьмен, байлыкка омтыла торган кеше түгел мин. Әмма хәерче булып та яшәргә теләим. ?Язучы хәерче булырга, урам чатында ризык сорарга тиеш, шул очракта гына ул яхшы язачак?, ? дип уйлаучылар ялгыша. Бу ? ялгаулык билгесе дип саныйм. Шул ук вакытта милләтеңне, иманга кагылышлы әйберләрне акча хисабына сатарга ярамый һәм мин бервакытта да сатылмыйм, - дип сөйләгән Рифә Рахман Акчарлак басмасына. - Әгәр миңа: ?Сиңа фәлән миллион сум акча бирәбез, милләтең каршы бер җөмлә әйт, яисә сиңа Тукай премиясе бирәбез, син менә бу тел мәсьәләләрендә хөкүмәт позициясен яклап язып чык!? ? дип әйтәләр икән, ул әйбергә бармыйм. Ә безнең кайбер язучылар Тукай премиясен алып өчен шундый имансыз адымга да бара башладылар.

Итоговая форма контроля

зачет

Примерные вопросы к зачету:

Основные виды самостоятельной работы

- 1) Индивидуальное чтение профильного текста и краткое изложение содержания прочитанного;
- 2) Поиск нужной информации в Интернете и подготовка монологических высказываний;
- 3) Подготовка к выполнению контрольных работ, лексико-грамматических тестов;
- 4) Подготовка к экзамену.

Контрольные задания для проведения текущего контроля

1. Кушымчаларны языгыз:

Мин театр... бара... . Без туганнар... бара... .

Син Уфа... бара... . Сез табиб... бара... .

Ул кишет... бара... . Алар кафе... бара... .

Мин авыл... бара... . Без Австрия... бара... .

Син без... килә... . Сез шәһәр... килә... .

Ул алар... килә... . Алар сез... килә... .

2. Сораулага җавап бирегез:

Син кая барасың?

Син кайда укыйсың?

Син нәрсә белән кызыксынасың?

Син кунакка кем белән барасың?

Син дәрәскә сәгать ничәдә киләсең?

Ул сезгә кайчан килә?

Син машина белән киләсеңме?

Син кайда эшлисең?

Син бүген сәгать ничәдә өйдә буласың?

3. Сорагыз:

- куда она сейчас идет.

- где он учится.

- где работает отец твоего друга.

- с кем встречался мэр города.

- Какие языки студенты изучают.

4. Җөмлеләр төзегез:

Булдым, Чабаксарда, кичә, конференциядә, мин. Дусларым, мин, булдым, белән, дачада, якшәмбедә. Безгә, килде, кичә, юрист. Телеграмма, иртә, алдым, белән, синнән. Биштә, сәгать, Артур, синнән, китте. Телеграмма, бар, аннан, миңа.

5. Саннарны сүзләр белән әйтегез:

22, 54, 89, 546, 780, 527, 6, 77, 435, 124, 90, 99, 564, 765, 265, 337, 778, 4325, 9076, 5478, 12, 7, 45, 24, 88.

6. Фигыльләрне хәзерге заманда языгыз:

Аша, эч, бар, ал, бир, түлә, үлчә, пешер, яса, сал.

Контрольные вопросы и задания для проведения промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины.

Монологлар

1. Үзегез турында сөйләгез.
2. Булачак һөнәрегез турында сөйләгез.
3. Татарстан Республикасы Президентыннан интервью алу өчен, 12 сорау төзеп языгыз.
4. Татарстанның тарихи үсеше турында сөйләгез.
5. Татарстанның Милли китапханәсе турында сөйләгез.
6. Россиядә татар телен укытуның тарихы һәм бүгенге торышы турында сөйләгез.
7. Сабан туге турында сөйләгез.
8. Татар диаспораларының берсе турында сөйләгез.
9. Татарстанның дәүләт музейлары турында сөйләгез.
10. Татарстандагы театрлар турында сөйләгез.
11. Телләр өйрәнү турында сөйләгез.
12. Татарстанның башкаласы - Казан, аның үткәне һәм бүгенгесе турында сөйләгез.
13. Соңгы вакытта булган мәһим вакыйгалар турында сөйләгез.
14. Казан университетының үткәне һәм бүгенгесе турында сөйләгез.

Грамматик сораулар

1. Күплек сандагы исемнәр белән җөмлэләр языгыз.
2. Төрле килешләрдәге исемнәр белән җөмлэләр языгыз.
3. Төрле алмашлыктар белән җөмлэләр языгыз.
4. Төрле килешләрдәге тартымлы исемнәр белән җөмлэләр языгыз.
5. Төрле дәрәжәләрдәге сыйфатлар белән җөмлэләр языгыз.
6. Хәзерге заман хикәя фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
7. Үткән заман хикәя фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
8. Киләчәк заман хикәя фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
9. Боерык һәм теләк фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
10. Шарт фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
11. Сыйфат фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
12. Хәл фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
13. Инфинитив һәм исем фигыльләр белән җөмлэләр языгыз.
14. Саннар белән җөмлэләр языгыз.
15. Төрле килешләрне таләп итүче бәйләкләр белән җөмлэләр языгыз.

Вопросы для экзамена

1 нче билет

1. Бүгенге көннең мәһим проблемалары.
2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

2нче билет

1. Татар галимнәре турында сөйләгез.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

3нче билет

1. Татар зыялылары турында сөйләгез.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

4 нчы билет

1. XX гасырның мәним вакыйгасы.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

5 нче билет

1. Татарларның этник төркемнәре: касыйм, литва, казан татарлары.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

6 нче билет

1. Татарларның этноконфессиональ төркемнәре: мәселманнар һәм керәшеннәр.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

7 нче билет

1. Татар теленең диалектлары.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

8 нче билет

1. Бөтендөнья татар корылтае.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

9 нчы билет

1. Бөтендөнья татар корылтаеның IV съезды.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

10 нчы билет

1. Казан: үткәне һәм бүгенгесе.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

11 нче билет

1. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасында милләтләр һәм телләр.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

12 нче билет

1. ТРның чит илләр белән сәүдә-иқтисади, мәдәни элемтәләре.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

13 нче билет

1. Күренекле татарлар.
2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

14 нче билет

1. Татар мәгърифәтчеләре.

2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтөрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

15 нче билет

1. Татар халкының милли горезф-гадәтләре.

2. Текстны тәржемә итегез. Анда күтөрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

7.1. Основная литература:

1. Татарча сөйләшк = Давайте говорить по-татарски = Let's speak tatar : [уку әсбабы] / К. С. Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Ә. Н. Денмөхәммәтова ; [ф. ред. Р. Р. Жамалетдинов ; англиз тел. тәрж. Д. Р. Шәрифиллина] .? Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2012 .? 310 б. (фонд кафедрасы. 50 кит))

2. Культура речи. Стилистика: Учебное пособие для подготовки к ЕГЭ / С.В. Былкова, Е.Ю. Махницкая. - 3-е изд. - М.: Флинта: Наука, 2009. - 400 с.: 60x88 1/16. (e-book) ISBN 978-5-89349-675-8, 1000 экз. <http://znanium.com/bookread.php?book=331835>

3. Голуб И.Б., Неклюдов В.Д. Русская риторика и культура речи. - М.: Логос, 2011. - 328 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=468389>

7.2. Дополнительная литература:

1) Современный русский язык. Лексикология: теория, тренинг, контроль: Учебное пособие / Н.А. Кузьмина. - 2-е изд., исправ. - М.: Флинта: Наука, 2010. - 226 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=320741>

2) Болотнова, Н. С. Современный русский язык: Лексикология. Фразеология. Лексикография [Электронный ресурс] : Контрольно-тренировочные задания: Учеб.пособие / Н. С. Болотнова, А. В. Болотов. - М.: Флинта : Наука, 2009. - 224 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=405907>

13) Чурилина, Л. Н. Актуальные проблемы современной лингвистики [электронный ресурс] : учеб.пособие / сост. Л. Н. Чурилина. ? 6-е изд., стереотип. ? М. : Флинта : Наука, 2011. ? 416 с. -<http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=454683>

7.3. Интернет-ресурсы:

http://yazyk.h17.ru/1_linguistics/article2.html - www.slovari.ru

<http://www.filologia.ru/sociolingvistika> - <http://window.edu.ru>

<http://www.tatar.ru> - www.tatstat.ru.

www.Kzn.ru. - www.Wikipedia.ru

www.matbugat.ru - www.prav.tatar.ru.

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарский язык в профессиональной коммуникации" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе Издательства "Лань", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС Издательства "Лань" включает в себя электронные версии книг издательства "Лань" и других ведущих издательств учебной литературы, а также электронные версии периодических изданий по естественным, техническим и гуманитарным наукам. ЭБС Издательства "Лань" обеспечивает доступ к научной, учебной литературе и научным периодическим изданиям по максимальному количеству профильных направлений с соблюдением всех авторских и смежных прав.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "Консультант студента", доступ к которой предоставлен студентам. Электронная библиотечная система "Консультант студента" предоставляет полнотекстовый доступ к современной учебной литературе по основным дисциплинам, изучаемым в медицинских вузах (представлены издания как чисто медицинского профиля, так и по естественным, точным и общественным наукам). ЭБС предоставляет вузу наиболее полные комплекты необходимой литературы в соответствии с требованиями государственных образовательных стандартов с соблюдением авторских и смежных прав.

1. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет)
2. Сканер
3. Принтер
4. Копировальный аппарат
5. Ноутбук

6. Магнитофон

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 58.03.01 "Востоковедение и африканистика" и профилю подготовки Экономика стран Азии и Африки (Китай) .

Автор(ы):

Денмухаметова Э.Н. _____

Насибуллова Г.Р. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Мугтасимова Г.Р. _____

"__" _____ 201__ г.